

آرش کمانگیر

اثر جاودانه :

سیاوش کسرای

بر گرفته از آوای آزاد

<http://www.avayezad.com>

برف می بارد
برف می بارد به روی خار و خاراسنگ
کوهها خاموش
دره ها دلتنگ
راه ها چشم انتظار کاروانی با صدای زنگ
بر نمی شد گر ز بام کلبه های دودی
یا که سوسوی چراغی گر پیامی مان نمی آورد
رد پا ها گر نمی افتاد روی جاده های لغزان
ما چه می کردیم در کولاک دل آشفته دمسرد ؟
آنک آنک کلبه ای روشن
روی تپه روبروی من
در گشودندم
مهربانی ها نمودندم
زود دانستم که دور از داستان خشم برف و سوز
در کنار شعله آتش
قصه می گوید برای بچه های خود عمو نوروز
گفته بودم زندگی زیباست
گفته و ناگفته ای بس نکته ها کاینجاست
آسمان باز
آفتاب زر
باغهای گل
دشت های بی در و پیکر
سر برون آوردن گل از درون برف
تاب نرم رقص ماهی در بلور آب

بوی خاک عطر باران خورده در کھسار
خواب گندمزارها در چشمه مهتاب
آمدن رفتن دویدن
عشق ورزیدن
غم انسان نشستن
پا به پای شادمانی های مردم پای کوبیدن
کار کردن کار کردن
آرمیدن
چشم انداز بیابانهای خشک و تشنه را دیدن
جرعه هایی از سبوی تازه آب پاک نوشیدن
گوسفندان را سحرگاهان به سوی کوه راندن
همنفس با بلبلان کوهی آواره خواندن
در تله افتاده آهوچگان را شیر دادن
نیمروز خستگی را در پناه دره ماندن
گاه گاهی
زیر سقف این سفالین بامهای مه گرفته
قصه های در هم غم را ز نم نم های باران شنیدن
بی تکان گهواره رنگین کمان را
در کنار بان ددین
یا شب برفی
پیش آتش ها نشستن
دل به رویاهای دامنگیر و گرم شعله بستن
آری آری زندگی زیباست
زندگی آتشگهی دیرنده پا برجاست
گر بیفروزیش رقص شعله اش در هر کران پیداست

ورنه خاموش است و خاموشی گناه ماست

پیر مرد آرام و با لبخند

کنده ای در کوره افسرده جان افکند

چشم‌هایش در سیاهی های کومه جست و جو می کرد

زیر لب آهسته با خود گفتگو می کرد

زندگی را شعله باید بر فروزنده

شعله ها را همیشه سوزنده

جنگلی هستی تو ای انسان

جنگل ای روییده آزاده

بی دریغ افکنده روی کوهها دامن

آشیان ها بر سر انگشتان تو جاوید

چشمهها در سایبان های تو جوشنده

آفتاب و باد و باران بر سرت افشان

جان تو خدمتگر آتش

سر بلند و سبز باش ای جنگل انسان

زندگانی شعله می خواهد صدا سر داد عمو نوروز

شعله ها را همیشه باید روشنی افروز

کودکانم داستان ما ز آرش بود

اوبه جان خدمتگزار باغ آتش بود

روزگاری بود

روزگار تلخ و تاری بود

بخت ما چون روی بدخواهان ما تیره

دشمنان بر جان ما چیره

شهر سیلی خورده هذیان داشت

برزبان بس داستانهای پریشان داشت

زندگی سرد و سیه چون سنگ
روز بدنامی
روزگار ننگ
غیرت اندر بندهای بندگی پیچان
عشق در بیماری دلمردگی بیجان
فصل ها فصل زمستان شد
صحنه گلگشت ها گم شد نشستن در شبستان شد
در شبستان های خاموشی
می تراوید از گل اندیشه ها عطر فراموشی
ترس بود و بالهای مرگ
کس نمی جنبید چون بر شاخه برگ از برگ
سنگر آزادگان خاموش
خیمه گاه دشمنان پر جوش
مرزهای ملک
همچو سرحدات دامنگستر اندیشه بی سامان
برجهای شهر
همچو باروهای دل بشکسته و ویران
دشمنان بگذشته از سر حد و از بارو
هیچ سینه کینهای در بر نمی اندوخت
هیچ دل مهری نمی ورزید
هیچ کس دستی به سوی کس نمی آورد
هیچ کس در روی دیگر کس نمی خندید
باغهای آرزو بی برگ
آسمان اشک ها پر بار
گر مرو آزادگان دریند

روسپی نامردان در کار
انجمن ها کرد دشمن
رایزن ها گرد هم آورد دشمن
تا به تدبیری که در ناپاک دل دارند
هم به دست ما شکست ما بر اندیشند
نازک اندیشانشان بی شرم
که مباداشان دگر روزی در چشم
یافتند آخر فسونی را که می جستند
چشم ها با وحشتی در چشمخانه هر طرف را جست و جو می کرد
وین خبر را هر دهانی زیر گوشی بازگو می کرد
آخرین فرمان آخرین تحقیر
مرز را پرواز تیری می دهد سامان
گر به نزدیکی فرود آید
خانه هامان تنگ
آرزومان کور
ور بپرد دور
تا کجا ؟ تا چند ؟
آه کو بازوی پولادین و کو سر پنجه ایمان ؟
هر دهانی این خبر را بازگو می کرد
چشم ها بی گفت و گویی هر طرف را جست و جو می کرد
پیر مرد اندوهگین دستی به دیگر دست می سایید
از میان دره های دور گرگی خسته می نالید
برف روی برف می بارید
باد بالش را به پشت شیشه می مالید
صبح می آمد پیر مرد آرام کرد آغاز

پیش روی لشکر دشمن سپاه دوست دشت نه دریایی از سرباز
آسمان الماس اخترهای خود را داده بود از دست
بی نفس می شد سپاهی دردهان صبح
باد پر می ریخت روی دشت باز دامن البرز
لشکر ایرانیان در اضطرابی سخت درد آور
دو دو و سه سه به پیچ پیچ گرد یکدیگر
کودکان بر بام
دختران بنشسته بر روزن
مادران غمگین کنار در
کم کمک در اوج آمد پیچ پیچ خفته
خلق چون بحری بر آشفته
به جوش آمد
خروشان شد
به موج افتاد
برش بگرفت و مردی چون صدف
از سینه بیرون داد
منم آرش
چنین آغاز کرد آن مرد با دشمن
منم آرش سپاهی مردی آزاده
به تنها تیر ترکش آزمون تلختان را
اینک آماده
مجویدم نسب
فرزند رنج و کار
گریزان چون شهاب از شب
چو صبح آماده دیدار

مبارک باد آن جامه که اندر رزم پوشندش
گوارا باد آن باده که اندر فتح نوشندش
شما را باده و جامه
گوارا و مبارک باد
دلما را در میان دست می گیرم
و می افشارمش در چنگ
دل این جام پر از کین پر از خون را
دل این بی تاب خشم آهنگ
که تا نوشم به نام فتحتان در بزم
که تا بکوبم به جام قلبتان در رزم
که جام کینه از سنگ است
به بزم ما و رزم ما سبو و سنگ را جنگ است
در این پیکار
در این کار
دل خلقی است در مشتم
امید مردمی خاموش هم پشتم
کمان کهکشان در دست
کمانداری کمانگیرم
شهاب تیزرو تیرم
ستیغ سر بلند کوه ماوایم
به چشم آفتاب تازه رس جایم
مرا نیراست آتش پر
مرا باد است فرمانبر
و لیکن چاره را امروز زور و پهلوانی نیست
رهایی با تن پولاد و نیروی جوانی نیست

در این میدان

بر این پیکان هستی سوز سامان ساز

پری از جان بیاید تا فرو نشیند از پرواز

پس آنگه سر به سوی آمان بر کرد

به آهنگی دگر گفتار دیگر کرد

درود ای واپسین صبح ای سحر بدرود

که با آرش ترا این آخرین دیداد خواهد بود

به صبح راستین سوگند

به پنهان آفتاب مهربار پاک بین سوگند

که آرش جان خود در تیر خواهد کرد

پس آنگه بی درنگی خواهدش افکند

زمین می داند این را آسمان ها نیز

که تن بی عیب و جان پاک است

نه نیرنگی به کار من نه افسونی

نه ترسی در سرم نه در دلم باک است

درنگ آورد و یک دم شد به لب خاموش

نفس در سینه های بی تاب می زد جوش

ز پیشم مرگ

نقابى سهمگین بر چهره می آید

به هر گام هراس افکن

مرا با دیده خونبار می پاید

به بال کرکسان گرد سرم پرواز می گیرد

به راهم می نشیند راه می بندد

به رویم سرد می خندد

به کوه و دره می ریزد طنین زهرخندش را

و بازش باز میگیرد
دلم از مرگ بیزار است
که مرگ اهرمن خو آدمی خوار است
ولی آن دم که ز اندوهان روان زندگی تار است
ولی آن دم که نیکی و بدی را گاه پیکار است
فرورفتن به کام مرگ شیرین است
همان بایسته آزادگی این است
هزاران چشم گویا و لب خاموش
مرا پیک امید خویش می داند
هزاران دست لرزان و دل پر جوش
گهی می گیردم گه پیش می راند
پیش می آیم
دل و جان را به زیورهای انسانی می آرایم
به نیرویی که دارد زندگی در چشم و در لبخند
نقاب از چهره ترس آفرین مرگ خواهیم کند
نیایش را دوزانو بر زمین بنهاد
به سوی قله ها دستان ز هم بگشاد
برآ ای آفتاب ای توشه امید
برآ ای خوشه خورشید
تو جوشان چشمه ای من تشنه ای بی تاب
برآ سرریز کن تا جان شود سیراب
چو پا در کام مرگی تند خو دارم
چو در دل جنگ با اهریمنی پرخاش جو دارم
به موج روشنایی شست و شو خواهیم
ز گلبرگ تو ای زرینه گل من رنگ و بو خواهیم

شما ای قله های سرکش خاموش
که پیشانی به تندرهای سهم انگیز می سایید
که بر ایوان شب دارید چشم انداز رویایی
که سیمین پایه های روز زرین را به روی شانه می کوبید
که ابر آتشین را در پناه خویش می گیرید
غرور و سربلندی هم شما را باد
امدیم را برافرازید
چو پرچم ها که از باد سحرگاهان به سر دارید
غرورم را نگه دارید
به سان آن پلنگانی که در کوه و کمر دارید
زمین خاموش بود و آسمان خاموش
تو گویی این جهان را بود با گفتار آرش گوش
به یال کوه ها لغزید کم کم پنجه خورشید
هزاران نیزه زرین به چشم آسمان پاشید
نظر افکند آرش سوی شهر آرام
کودکان بر بام
دختران بنشسته بر روزن
مادران غمگین کنار در
مردها در راه
سرود بی کلامی با غمی جانکاه
ز چشمان برهمی شد با نسیم صبحدم همراه
کدامین نغمه می ریزد
کدام آهنگ آیا می تواند ساخت
طنین گام های استواری را که سوی نیستی مردانه می رفتند ؟
طنین گامهایی را که آگاهانه می رفتند ؟

دشمنانش در سکوتی ریشخند آمیز
راه وا کردند

کودکان از بامها او را صدا کردند

مادران او را دعا کردند

پیر مردان چشم گرداندند

دختران بفشرده گردن بندها در مشیت

همره او قدرت عشق و وفا کردند

آرش اما همچنان خاموش

از شکاف دامن البرز بالا رفت

وز پی او

پرده های اشک پی در پی فرود آمد

بست یک دم چشم هایش را عمو نوروز

خنده بر لب غرقه در رویا

کودکان با دیدگان خسته و پی جو

در شگفت از پهلوانی ها

شعله های کوره در پرواز

باد غوغا

شامگاهان

راه جویانی که می جستند آرش را به روی قله ها پی گیر

باز گردیدند

بی نشان از پیکر آرش

با کمان و ترکشی بی تیر

آری آری جان خود در تیر کرد آرش

کار صد ها صد هزاران تیغه شمشیر کرد آرش

تیر آرش را سوارانی که می راندند بر جیحون

به دیگر نیمروزی از پی آن روز
نشسته بر تناور ساق گردویی فرو دیدند
و آنجا را از آن پس
مرز ایران شهر و توران باز نامیدند
آفتاب

درگریز بی شتاب خویش
سالها بر بام دنیا پاکشان سر زد
ماهتاب

بی نصیب از شبروی هایش همه خاموش
در دل هر کوی و هر برزن
سر به هر ایوان و هر در زد
آفتاب و ماه را در گشت
سالها بگذشت
سالها و باز
در تمام پهنه البرز

وین سراسر قله مغموم و خاموشی که می بینید
وندرون دره های برف آلودی که می دانید
رهگذرهایی که شب در راه می مانند
نام آرش را پیای در دل کهسار می خوانند
و نیاز خویش می خواهند
با دهان سنگهای کوه آرش می دهد پاسخ
می کندشان از فراز و از نشیب جادهها آگاه
می دهد امید
می نماید راه
در برون کلبه می بارد

برف می بارد به روی خار و خارا سنگ

کوه ها خاموش

دره ها دلتنگ

راهها چشم انتظاری کاروانی با صدای زنگ

کودکان دیری است در خوابند

در خوابست عمو نوروز

می گذارم کنده ای هیزم در آتشدان

شعله بالا می رود پرسوز

شنبه ۲۲ اسفند ۱۳۳۷

بر گرفته از آوای آزاد

<http://www.avayeazad.com>

